

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in ...

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 5. junija 1923.

STEV. 64.

Nezakonitosti pri odmeri prometnega davka.

Na naš članek, ki smo ga pod gornjim naslovom priobčili dne 24. maja t. l. nam sporoča delegat ministrstva financ g. dr. Savnik, da je za grajane nekorektnosti, ki so se pripetile pri odmeri davka na poslovni promet v pododseku pridobninske komisije II. razreda v Ljubljani, zaznal še predno je bil omenjeni članek obelodanjen. Ukrenil je takoj vse potrebno, da se nezakonite odmere razveljavijo in nanovo izvrše v pravilno sestavljenem pododseku.

Za odredbe, ki jih je izvršil gosp. delegat v varstvo pravic davkoplačevalcev smo mu prav hvaležni. Se hvaležnejši bi mu pa bili, ako bi v varstvo zakona, in tudi pravilnika za izvrševanja zakona odredil, da bi odmere izvršila cela komisija in ne-le samo pododsek. Pododsekov ne pozna niti zakon niti pravilnik, ampak jih je generalna direkcija neposrednih davkov ustvarila v neki naredbi, ki velja v tem oziru edino le za Slovenijo in Prekmurje.

Nevezdržnost pododsekov se najbolj kaže pri davkoplačevalcih I. in II. pridobninskega razreda, ki obsegata celo področje bivše Kranjske. O vseh teh odločata le dva člana, da si je izključeno, da bi njima bile poslovno prometne razmere tako znane, da bi mogla večkrat tudi končno veljavno odločevati o tako dalekosežnih posledicah, kakor jih ima za posameznike pogosto tudi več tisočev znašajoči davek na poslovni promet.

Prepričani smo, da bo g. delegat tudi v tem oziru vse ukrenil, da v polnem obsegu varuje ne-le interese državne uprave, ampak tudi interese davkoplačevalcev, kolikor so utemeljeni v zakonu.

Uredništvo.

Redukcija uradništva finančne uprave.

Za razbremeitev državnega proračuna je centralna vlada ponovno odredila redukcijo državnega uradništva. Ravno te dni so posamezna pokrajinska oblastva dobila iz Beograda nalog, da izvedejo redukcijo na ta način, da mehanično zmanjšajo potrošek na aktivitetnih prejemkih za 10%, obenem pa da zmanjšajo za najmanj 10% tudi številno nameščenec.

Centralna vlada hoče torej redukcijo mehanično izvesti brez ozira na potrebe državne uprave. Redukcijo bodo občutila oblastva in uradi, ki so bila do sedaj z osebjem zadostno dotirana, v istem obsegu kakor ona, ki so dosedaj kljub vsem naporom osobja komaj še zmagovala poverjeno nalogo. Med zadnje uprave spada v prvi vrsti finančna uprava, ki je v skrbi za ravnovesje v državnem gospodarstvu že od nekdaj skrajno štedila z nameščenjem osobja. Tega se drugim upravam brezpogojno ne more priznavati, ki so ne redko brez ozira na državne potrebe pri kreiranju novih mest upoštevale tudi postranske nagibe, katere so znale spretno izrabiti za oznako državnih potreb. Ravnavalo se je marsikaj tako, kakor se danes ravna na ljubljanskem magistratu, kjer rastejo potrebe za nova službena mesta, kakor gobe po dežju.

Pri finančni upravi v Sloveniji že izza političnega preobrata vedno primanjkuje osobja in staleži niso bili nikdar polno zasedeni, vsaj glede nekaterih strok ne. V spoznanju tega dejstva je finančna delegacija izkušala poenostaviti poslovanje na račun pravic davkoplačevalcev in v resnici dosegla, da so se marsikateri važne pravice davkoplačevalcev utesnile v prilog pospešitve poslovanja. Na ta račun ni štetil le opustitve individualnih pozivov za vložitev davčnih napovedi in opustitve plačilnih nalogov, ampak tudi marsikateri druge samovoljne olajšave, katerih se posamezna davčna oblastva poslužujejo, da morejo ob že itak pičlem osebjem pravočasno dovršiti svojo nalogo. Med te samovoljne olajšave je računati predvsem opustitev priobčitev pomislov v priredbenem postopanju, kadar ocenjeni dohodek ne doseže izvesne višine. Vendar pa nekatera davčna oblastva kljub temu, da se poslužujejo vseh zakonsko dovoljenih in včasih tudi samovoljno uzurpiranih olajšav za svoje poslovanje, še vedno niso v tekočem s priredbenim delom. Klasičen vzgled za to nam nudi davčna administracija v Ljubljani, ki še do danes ni docela dovršila priredbe vojnega davka za leto 1920 in dohodnine za leta 1921 in 1922.

Redukcija osobja finančne uprave je še-le v teku, zato je še čas, da tem potom javno prosimo gospoda finančnega delegata, naj najde za izvršitev višjega naloga izhod, da redukcija ne bo dala vnovič povoda za nadaljno utesnitev že itak pičlih pravic davkoplačevalcev. Koč vrhovnemu čuvarju državnih interesov v Sloveniji v pogledu državnega gospodarstva mu bo gotovo mogoče nadomestiti redukcijo, kolikor zadene davčno upravo, z redukcijami pri strokah, ki restringiranje brez ogrožanja splošnih interesov lažje preneso nego davčna uprava. Ravno ta mora brezhibno in hitro poslovati tako v interesu države same kakor v interesu davkoplačevalcev, katerim gotovo ni prijetno, ali naj plačujejo večkrat ogromne davke po 2 ali 3 letih za gospodarsko že zaključene dobe. Svojih pravic si ne damo kratek niti v prilog itak dvomljivemu dobičku, ki ga nudi državi redukcija, ampak vstrajajmo slejkoprej na stališču, da se znova prično vročevati nalogi in razni drugi pozivi.

I. Mohorič.

Stanje trgovskega strokovnega in nadaljevalnega šolstva v Sloveniji.

(Nadaljevanje.)

3. Maribor.

Trgovska nadaljevalna šola v Mariboru je bila ustanovljena že leta 1876 pod predsedstvom profesorja Petra Rescha in kuratorija, ki je obstojal iz 5 trgovcev. Letos obiskuje šolo 167 vajencev in sicer jih hodi v I. razred 45, v II. razred 76 in v III. razred pa 46. Proračun je letos znašal 20.300 Din od česar odpade 13.650 Din na učiteljske plače, 2.000 dinarjev na kurjavo, 800 Din na razsvetljavo in 1.500 Din pa na šolske potrebščine. Ta svota se krije deloma s podporami trgovske zbornice in mestne občine, potom priložnostnih daril in dalje na ta način, da plačuje vsak gremijalni član po

50 Din za vsakega vajenca. Do konca lanskega leta je dve tretjini izdatkov krila vlada, kakor je bilo poprej pod Avstrijo v navadi, letos pa se je ta znesek v državnem proračunu ukinitil in je vsled tega moral gremij prirediti dobrodelni ples, s katerega čistim dobičkom je pokril proračunski primanjkljaj. — Gremij Maribor je imel z novim letom 224 trgovskih vajencev.

V svrhu štedenja se je moralo v I. razredu skrócić pouk od 8 na 6 ur in se je opustilo po eno uro slovenščine in lepopisja. Pouk se vrši samo popoldan in sicer v I. razredu v pondeljek in v četrtek, v II. razredu v pondeljek, sredo in petek in v III. razredu pa v torek, četrtek in petek. Poleg tega tudi za prvi in drugi oddelek v nedeljo dopoldan. Poučuje se slovenščina, nemščina, računstvo, zemljepis, knjigovodstvo, trgovsko in menično pravo, korespondenco in lepopisje, dalje nemška in slovenska stenografija ter strojepisje. Učna snov odgovarja po mnenju trgovcev popolnoma potrebam vajencev.

4. Kranj.

Gremij trgovcev v Kranju je ustanovil prvo trgovsko gremijalno šolo na Gorenjskem leta 1921. Letos je obiskovalo šolo 31 učencev v I. razredu in 21 v drugem razredu. Vzdrževalni stroški znašajo 10.202 Din, od česar pripade na honorarje za pouk 8.532 Din. Največji del teh stroškov krije gremij. Od trgovske in obrtniške zbornice je dobila šola za tekoče leto podporo v znesku 1.000 Din. Poleg tega pa je obljubljena tudi še podpora od mestne občine. Lani je dobila šola državnega prispevka 2.740 Din, medtem ko je letos državna podpora odpadla. Šola namerava otvoriti prihodnje leto še III. razred, ako se bo posrečilo dobiti v te svrhe večjo podporo. V celem kranjskem političnem okraju se nahaja 52 vajencev.

5. Ptuj.

Dalje obstoja trgovska nadaljevalna šola v Ptuj, katero je ustanovil tamošnji gremij že 30. junija 1891 kot gremijalno nadaljevalno šolo z nemškim učnim jezikom. Od prevrata sem se imenuje ta šola trgovska nadaljevalna šola.

Frekvenca v letošnjem letu je znašala v I. razredu 15 učencev, v II. razredu 24 učencev in 10 učenk, a v III. razredu 15 učencev in 5 učenk, skupno torej 69 frekventantov. Vzdrževalni stroški znašajo za tekoče leto 15.525 Din od česar odpade na honorarje učiteljsva 12 tisoč 600 Din. Od ostalega zneska pripade na učila 1.000 Din, na režijo šole 1.625 Din, na vodstvo 300 dinarjev. K kriju je prispevala mestna občina s 6.000 Din, okrajni zastop v Ptuj s 1.000 Din, trgovska zbornica 1.500 Din in gremij v Ptuj s 6.900 Din ter hranilno in posojilno društvo s 125 Din. Gremij Ptuj izkazuje vsega samo 44 vajencev.

6. Soštanj.

Trgovska nadaljevalna šola v Soštanju je bila ustanovljena na prošnjo bivše trgovske zadruge v Soštanju za soštanjski sodni okraj leta 1919. Poprej je bila šola združena z obrtno nadaljevalno šolo. Šola je dvorazredna menjevalna, to se pravi, da se vrši eno leto prvi, drugo leto pa drugi razred. Proračun za tekoče leto, ko se poučuje samo prvi letnik znaša 6.080 Din. Stroški niso kriti, ker se je računalo

z dosedanjim dvoletnim državno podporo. Učiteljstvo je nejevoljno, ker ne dobi izplačanih honorarjev in zato je obstoj šole za drugo leto ogrožen, kar bi bila velika škoda, ako bi morali trgovski vajenci zopet posecati obrtno nadaljevalno šolo. Dosedaj so letos prispevali k stroškom gremij v Slovenjgradcu 1.000 dinarjev, Trgovska in obrtna zbornica 500 Din, Mestna občina v Soštanju 625 Din, okrajni zastop Soštanj 125 Din, vpisnina 160 Din; poleg tega so trgovci v Soštanju še nabrali 1.014 Din. Učencev je vsako leto 16 do 20. Če bi bilo dovolj denarnih sredstev bi se šola lahko razširilo v trirazredno.

7. Novo mesto.

Obrtna šola v Novem mestu je bila ustanovljena s šolskim letom 1873/74. Trgovski tečaj za trgovske vajence se je otvoril z letom 1875 in 1876. Slovenski jezik je bil vpeljan na trgovski nadaljevalni šoli z letom 1910/11. Po prevratu ni bilo leta 1920/21 in 1922/23 trgovskonadaljevalne šole. Leta 1921/22 je bilo na šoli samo 8 učencev in 6 učenk.

(Dalje prih.)

Kdo je opravičen zahtevati odškodnino za prtljago in v koliki meri.

(Iz prakse našega trgovskega sodišča.)

Tožitelj je navajal, da se je jeseni leta 1920 vrnil iz Amerike s tovarišem A., ki je tožiteljevo prtljago v Logatcu, kamor se je pripeljal iz Trsta, oddal na list št. 15 za postajo južne železnice v Ljubljani.

Takoj, ko je A. izročil doma tožitelju prtljažni list, se je podal tožitelj v Ljubljano in zahteval izročitev prtljage, obstoječe iz kovčega, napolnjenega z raznimi rečmi v vrednosti 64.240 K. Kovčega ni dobil ne v Ljubljani ne v Logatcu, kamor ga je šel tudi iskat, ker mu je tožena južna železnica z dopisom z dne 20. 9. 1920 sporočila, da je kovček v Logatcu.

Zahteval je odškodnino obtoženke brezuspešno, vsled česar je 13. okt. 1921 vložil tožbo na plačilo 64.240 K s 5% obrestmi od 1. okt. 1920, pri čemur je trdil, da je bil kovček oddan kot tovor.

Toženka je ugovarjala:

1. nedostajanje aktivne legitimacije, češ da z tožiteljem ni stopila v pogodbeno razmerje, ker je kovček oddal le njegov tovariš A.;

2. nedostajanje pasivne legitimacije k tožbi, češ da je bil kovček oddan italijanski železnici, od katere ga ona sploh ni prevzela.

Prizna namreč, da se je kovček 5. 8. 1920 oddal, vendar le kot prtljaga na prtljažni list št. 15 in da je kovček tehtal 120 kg, toda oddal se je le italijanski državni železnici, kar je vse razvidno iz odpravne knjige.

Toženka je tudi trdila, da prtljažnega lista ne more več najti;

3. ugovarjala je nadalje, da bi iztoževanih 64.240 K ne bila dolžna plačati, tudi če bi jo res zadela dolžnost plačati odškodnino, kajti kovček z vsebino ni bil toliko vreden in razen tega ima za prtljago v smislu naredbe z dne 29. aprila 1920 plačati odškodnino 48 K za kilogram, torej za 120 kg težko prtljago znesek 5760 K in če bi jo že zadela dolžnost odškodovanja, je

pripravljena plačati tožitelju teh 5760 K s 5% obrestmi od 11. sept. 1920.

Pri zadnji razpravi predložila je toženka odpravno knjigo, v kateri je bilo med drugim vpisano: en kovčeg, kg 120, prtljažni list 36, koš kraj oddaje Logatec in koš dan reklamacije 13. sept. 1920. Na to je tožitelj svoj tožbeni zahtevek skrčil na 5760 K s 5% obrestmi od 11. 9. 1920.

Sodišče je obsodilo toženko v smislu tega skrčenega tožbenega zahtevka, pravdne stroške pa izreklo za medsebojno pobolane iz sledečih razlogov:

Pri prtljagi je nemerodajno, kdo jo odda. V tem slučaju je oddal A. prtljago koš tožiteljev pooblaščenec ter izročil prtljažni list tožitelju, ki je potem, kar toženka priznava, zahteval od nje v Ljubljani izročitev prtljage tekem 14 dnevnega roka določenega v § 36 žel. prav.

Toženka prizna tudi, da ji je tožitelj izročil prtljažni list obenem z reklamacijo. Po § 34 žel. prav. je pa vsak imitelj prtljažnega lista opravičen zahtevati izročitev prtljage in železnica ni dolžna šele preizkušati opravičenosti imitelja ter je železnica v smislu § 34, t. 5 žel. pravilnika celo zavezana prtljago izročiti že, če je opravičenost do prevzetja verjetno izkazana.

Tožitelj je bil vsekako opravičen zahtevati izročitev prtljage in je torej tudi opravičen za vložitev tožbe.

Z dopisom 20. 9. 1920 je toženka sama, ko je prej tožitelj že brezuspešno iskal prtljago, sporočila mu, da je kovčeg v Logatcu in da naj si ga ogleda ter je še pripomnila, da je kovčeg povezan s pleteno žico, in da je prišel iz Amerike s parnikom Wilson. Ze iz tega je razvidno, da je toženka imela kovčeg v svoji oblasti in je tudi v odpravni knjigi navedla koš številko prtljažnega lista 36, medtem ko je na italijanski železnici imel št 15. To dokazuje, da je toženka prevzela kovčeg in stopila v prevozno pogodbo, vsled česar je dana tudi pasivna legitimacija za tožbo.

Ker pa toženka po lastnem priznanju kovčega ni izročila tožitelju, je dolžna plačati odškodnino in sicer v smislu naredbe z dne 29. 4. 1920 vsaj z zneskom 48 K za kilogram, katero dolžnost, kakor tudi dolžnost plačila 5% obresti je toženka priznala za slučaj, da je izkazan temeljni tožbe. Ker je pa tožitelj tudi skrčil svoj tožbeni zahtevek v tem smislu, bilo je skrčenemu tožbenemu zahtevku ugoditi.

Tako je tožitelj v pravdi prodir, sicer z manjšim delom svojega tožbenega zahtevka, toda upoštevati je, da se je toženka spustila v pravdo ne samo zaradi previsokega za-

htevka, temveč zaradi zahtevka sploh, zanikajoča dolžnost do kake odškodnine. Nasproti je pa tudi tožitelj skrčil tožbeni zahtevek šele pri zadnji razpravi. Z ozirom na to je sodišče izreklo pravdne stroške obeh strank za medsebojno pobolane.

Zaradi izreka o pravnih stroških sta vložili obe stranki proti sodbi rekurz na višje deželno sodišče, ki je pa sodbo prvega sodišča potrdilo.

„PEKATETE“ najcenejše testenine.

To potrjujejo vse gospodinje, ki so napravile poskušnjo s tem, da so skuhale obenem te in druge. »PEKATETE« so se vedno zelo nakuhale.

Sedanost in bodočnost naše finančne uprave.

(Predavanje g. dr. K. Šavnika, delegata min. financ v društvu »Soča« dne 19. maja 1923.)

(Nadaljevanje.)

Pokrajinsko vmesno inštanco z enako obsežnim oblastvom, kakor avstrijske dežele, je imela od vseh naših pokrajin jedino še Bosna, in sicer v finančnem oddelku svoje deželne vlade — dá, delokrog te je bil še celo nekoliko večji, omenim naj zlasti, da je bilo s finančnim oddelkom tudi združeno računovodstvo za vse resorte, kar je bilo poleg drugih momentov odločilno za reorganizacijo, ki se je sedaj na tem polju izvedla tudi v Sloveniji in Dalmaciji.

Precej drugo stališče pa je imelo finančno zemaljsko ravnateljstvo v Zagrebu. Bilo je prav za prav samo privilegirana finančna direkcija v smislu ogrskega prava, te pa so bile po svojem bistvu le skupno prvoinštančno oblastvo za vso mrežo finančne uprave, torej v polnem nespoju z avstrijsko organizacijo, zlasti tudi za direktne davke. Zagrebško ravnateljstvo je stalo nad drugimi le toliko, ker je bilo enotna personalna inštanca za vso pokrajino in imelo še izvestne nadzorstvene in vsled tega naravno tudi presilne pravice. Stvarno pa je decentralistični moment hrvatske finančne uprave ležal vse drugodi, t. j. v tem, da so se sporne zadeve načelno — za poedine izjeme od tega pravila ne prevzame garancije — obravnavale v avtonomnih odborih, ki so poslovali za velike županije in bili mešani organi državne finančne in politične uprave, ki je bila na Ogrskem zasnovana na principu samouprave. Tako fin. zemaljsko ravnateljstvo v Zagrebu, kakor finančni oddelk deželne vlade v Sarajevu se je po preobratu pretvoril v

delegacijo, posluje pa — kolikor ni bilo splošnih kompetenčnih sprememb — po lastnih prejšnjih predpisih, istotako tudi naša in splitska delegacija, tako da imamo v fin. delegacijah v marsičem oblastva, ki imajo le enako ime, ne pa čisto enak delokrog.

Na bivšem ogrskem teritoriju v ožjem pomenu besede, t. j. Vojvodini, Bački itd. pa ob prevratu ni bilo pokrajinske inštanca nihi z delokrogom zagrebškega finančnega ravnateljstva, ker ogrske organizacije take inštanca izven Hrvatske sploh ni poznala. Ustanovila se je šele po prevratu z delegacijo in pozneje oblastno finančno direkcijo v Novem Sadu — toda ne toliko v svrhe kake načelne reorganizacije, kakor z namenom, da se v tamošnjih po tujih elementih otežkočenih razmerah v obče omogoči funkcioniranje finančne uprave, zlasti glede zbiranja davkov in davščin in izvrševanja budgetne službe.

Kakor ogrska je bila tudi srbijanska finančna uprava zasnovana na sistemu dvostronosti brez vmesne inštanca, kar je povse naravno, ker v starih mejah brez dvoma ni bilo potrebe za tako. Pri tem je ostalo tudi po prevratu in organizaciji t. zv. finančnih okružnih in srezkih uprav, ki so v bistvu le kombinirana prva stopnja, ne pa prva in druga (vmesna) inštanca v našem pomenu besede. Predvojni ustroj v Črni gori in novih srbskih pokrajinah mi nista znana, sedaj je na vsem tem ozemlju in stari Srbiji v bistvu uvedena organizacija okružnih uprav.

Diference med poedinimi pokrajinami so torej precejšnje in lahko se reče, da vsaj obe krajni skupini, t. j. bivši avstrijski teritorij in Bosna po eni strani, srbijanski kraji po drugi, predstavljajo naravnost dva bistveno različna upravna sistema, ki se karaktezirata po tem, da v drugem ministrstvu vodi posle neposredno preko l. inštanca, v prvem pa preko vmesnega pokrajinskega organa. Neskladnosti se pa nadaljujejo tudi na polju strokovne razdelitve in so po svoje prav za prav še večje. V Avstriji smo poznali zelo razvito specializacijo v l. stopnji, za direktne davke smo imeli druge organe, kakor za indirektno in pristojbine, odmera in pobiranje sta bili načelno strogo ločeni, itd. Ze v drugi inštanca, pri finančnem dež. oblastvu so pa zopet vse nihi stekle skupaj in dočela fin. ministrstvo je tvorilo absolutno enofo. Seveda se je delo tudi pri dež. oblastvu in še bolj v fin. ministrstvu delilo po strokah v ministrstvu celo ne vedno iz stvarne potrebe, marveč v časih samo zato, da se je mogel kak gospod s pravimi znanstvi in pravo zlahtno dvigniti do dostojanstva t. zv. departement-šefa. Tako so nastali tihi prilikavski oddelki, kjer se je samostojno

upravljala materija, ki je v zakonu zgoščena v nekaj §§, ta pa seveda do pike natančno. Kljub tej interni specializaciji je pa bilo pri deželnih oblastvih po enofnosti vodstva, v ministrstvu po stari in strogo vzdrževani tradiciji, ki je bila izražena tudi v poslovnem pravilniku, pred vsem pa po tako zvanem prezidijalnem biro-ju skrbjeno za to, da specializacija ni udarila na ven in da so se strojniki, kedar so se bili zlasali v kaki zadevi, ki je posegala v več strok, brezpogojno morali zediniti, predno je akt zapustil ministrstvo.

Temu nasproti nagiba srbijanski sistem h koncentraciji v prvi stopnji. Izvzemal je pa od nekaj dve važni panogi, t. j. 1. **monopole**, ki danes v Srbiji za administrativno službo, izvzemši najnižje t. j. stražarske posle, v obče nima organov in je vse centralizirano v monopolni upravi v Beogradu, 2. pa **carinstvo**, ki je izločeno od t. zv. finančnih uprav in se upravlja izključno po carinarnicah, pod neposrednim vodstvom in nadzorstvom ministrstva. — Kakor splošno znano, je bila ta organizacija carinstva ena prvih stvari, ki jo je finančno ministrstvo z vso doslednostjo izvedlo tudi po novih pokrajinah. V svoji drugi in zadnji inštanca, t. j. finančnem ministrstvu pa ima srbijanski sistem v svojih generalnih direkcijah prav za prav ravno toliko samostojnih organov, katerih skupna vez je edino le finančni minister. Notorično je v Beogradu, da gen. direkcije z vso ljubosumnostjo varujejo svojo — recimo — avtonomijo. Imamo jih 8: za neposredne davke, za posredne davke s pristojbinami vred, za carino, za kataster, za državna dobara (nepremično premoženje), za pravobranstvo t. j. službo naših finančnih prokuratur, za državne dolgove in slednjič najvažnejšo generalno direkcijo državnega računovodstva, ki pa nikakor ni samo glavno knjigovodstvo, marveč tudi vrhovni organ za vso budgetno službo in opravlja tudi vse administrativne posle, ki se tičejo osebja, kakor n. pr. odmero penzij, adjustiranje partikularjev itd. Generalnim direkcijam se pridružujeta še gen. inspektorat, ki je sedaj v prvi vrsti strokovni valutni organ, in kabinet finančnega ministra, ki poleg osebne službe za ministra vrši v bistvu le še nekatere personalne agende — druge so pri dotičnih gen. direkcijah — in one redke monopolne posle, ki so sploh pridržani ministrstvu. Sicer se je pa po preobratu hotela ustanoviti tudi še posebna gen. direkcija monopolov — stvar pa je ostala na papirju, ker je monopolna uprava znala ohraniti svojo samostojnost. Dodam naj, da ta njen značaj ne izvira toliko iz komercialnih in administrativnih ozirov, marveč iz tega, da se je ž njo hotela svojčas

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Edina baronica je bila na posestvu, ki ni bila zadovoljna s tem novim življenjem. Njenega soproga je prevzela razstresenost in zaposlenost, in nekajena, mirna jasnost prejšnjih let je takorekoč izginila z njegovega obličja. Tudi zdaj v polju se je dostikrat vozil v mesto, marsikateri večer prebil v klubu, in vesel biviš njegovi tovariši pri polku so ga pogostokrat izvabili od doma v svoje zakajene sobe. Vodil je pogajanja z Ehrenthalom in začel z dopadanjem zahajati v take družbe, kakršnim poprej ni bil preveč naklonjen. Sicer niso bile spremembe na plemenitašu tako očitne, toda skrbeče in ljubeče soproginjo oko jih je vendar opazilo.

Toda tudi baronica je doživela med tem časom veliko veselje. Sin Evgen je prestal svoj častniški izpit in naznanil obisk, da pokaže nove znake svojega čina. Ko se je približala ura njegovega napove-

danega prihoda, ni mogel plemenitaš več strpeti doma, dal je osedlati in odjedzil do bližnje vasi svojemu sinu nasproti. In ko je zagledal oče pred seboj vitko postavlo mladega poročnika, obraz, ki je bil tako podoben ljubljani soprogi, tedaj je koš mladenič skočil s konja, sin je v hipu napravil isto in vatežki postavi sta si sredi ceste padli okrog vratu. Kako diven pogled je bil, ko sta nato vstric dirjala proti gradu.

V vrtni lopi sta ju pričakovale mati in Leonora. Ne more se popisati ginjivega prizora, ki se je odigral tu. — Zdaj se je začelo šele v gradu pravo veselje. Oči so starišem zažarele, kadarkoli sta pogledala na visoko, lepo sinovo postavlo. — V dekliskem krogu si je pridobil Evgen takoj gospodstvo, vsaj pri vseh zabavah so ga odlikovale s svojo naklonjenostjo. Delal je obiske v okolico, obiski so se vračali, in veseli praznični dnevi so sledili drug drugemu.

Ena zadeva je motila plemenitaše, da se ni mogel brezskrbno vdati sedanjemu veselemu življenju:

denar mu nikakor ni več zadoščal za njegove potrebe. Kar je bilo mogoče celih dvajset let, se je zdaj hipoma izkazalo koš popolnoma nemogoče. Zimsko bivanje v mestu, številnejše družabne zveze, sinova oprema, Lenorine toilette, vsakotletne obresti za zastavnice, vse to mu je požrlo velike svote. Donose iz posestva je zato nestrpno pričakoval ter jih vedno takoj začel porabljati. Izdelal je načrt, da bi obgradil neki peščen prostor na meji svojega posestva z borovci, toda tudi teh neznačnih stroškov ni zmogel, in rumeni pesek se je celo leto svečikal na solncu. Vsled okoliščin je bil zopet večkrat prisiljen, odpreti lično skatljico, v kateri je shranjeval ljubljene zastavnice, ter jemati iz nje posamezne številke lepega pergamenta; vsakokrat se je ob takih prilikah pooblašilo njegovo čelo, in hipni nemir je spreletel njegovo dušo. Toda to ni bil več moreči strah prejšnjih časov, pridobil si je že malo prakso pri kupčijah in je pri tej stvari ostal malo hladnokrvnejši. Saj se mora najti pot, si je mislil, da pride iz teh večnih zadržev, v najneugodnejšem slučaju prebije še eno, ali največ dve

zimi v mestu, dokler ne bo dokončana Leonorina vzgoja, ter se nato energično umakne k svoiemu poljedelstvu. Čutil je, da to ne bo zani prevelika žrtev. In nato izvede svoje industrijelne načrte, imajoč koš dober gospodar pred očmi le bodočnost svojih otrok. Med tem je sklenil, povprašati Ehrenthala ob priliki za svet. V splošnem je ta mož vendar poštenjak, v kolikor se pač more to lastnost prisoditi trgovcu nasproti plemenitašu. In, kar je glavno, precej natančno pozna plemenitaševe razmere, in gospod ni napram njem občutil tistega sramu, kateri ga je sicer odvrčal, da bi se razodeval tujcem.

Kakor vedno, je prišel Ehrenthal tudi danes pravočasno. Njegova diamantna igla na ovratnici se je blešketala, njegovi preponišni pokloni so bili smešnejši koš kdaj poprej, in njegovo občudovanje posestva je bilo naravnost brezmejno. Plemenitaš ga je prepeljal po domačiji ter končno dejal: »V neki zadevi bi potreboval vašega nasveta.«

Ehrenthal je pomežiknil z očmi in pretkano pogledal plemenitaša.

(Dalje sledi.)

zasigurati redna služba državnih dolgov, za katere so se bili, kakor znano, zastavili inozemskim upnikom ravno državni monopoli. Je torej pred vsem historičnega značaja.

In če se sedaj po vseh teh izvajanjih vprašate, kaj je sedanost naše uprave, si pač sami ne boste odgovorili drugega, kakor: **boj s preteklostjo**, posebno trd zlasti tam, kjer so nasprotstva tudi iz drugih razlogov morda največja, t. j. v Sloveniji. Naravno je, da vsak brani in skuša vzdržati, v čemur je vzrasel in čemur je morda posvetil najboljšo moč isvojege življenja. V najglobljem bistvu je vendar večina ljudi konservativna bolj, kot se zaveda in priznava, in če se tej človeško razumljivi lastnosti pridruži še birokratična trma — in nobena žival na svetu ni tako trdovratna, kot pravi birokrat, imamo jih pa cis et trans! — se ni čuditi, da mašina včasih zavrži in se zažakne, da inženirji zabavljajo in delavci godrnjajo. Stojimo pač šele v petem letu skupnega dela, in kaj je to, — kakor dr. Šteska čisto pravilno poudarja — v primeri ne z desetletji ampak s stoletji zgodovine, ki nas — poleg drugega! — ločijo.

Marsikateri nedostatek gre torej le na rovaš činjenice, da ta boj še ni končan. Četudi pa je razumljivo, da Beograd pri tem izkorišča naravno premoč svoje pozicije in če tudi ne smemo biti tako naivni, da bi pričakovali od srbskih tovarišev, da se ne bodo v prvi vrsti posluževali se nekorektnosti svojih »predaktov«, je pa vendar gotovo, da upravni centralizem v novih razmerah zadeva ob izredne težkoče. Ne samo radi pokrajinskih različnosti vseh vrst in stopenj in ker je pregled iz ene točke v 12 milijonski državi neprimeren težji, kot je pa bil v Beogradu prej, in konsekvenci tega pa tudi zmanjšana možnost, da bi se iz te ene točke vedno pravo zadelo, še bolj pa, da bi se to pravočasno zgodilo — predvsem pride z delavno tehničnega stališča v poštev, da je množina dela vse druga in večja, kot nekdanj, vsled tega pa za centralistični sistem prvi pogoj uspeha, 1. da ima ravno v središču dovolj, vsakako pa dokaj več ljudi na razpolago, kot nekdanj, 2. da je med njimi še za dolgo dobo vedno primerno število takih, ki poznajo tudi prečanske izjeme in ne samo srbijansko pravilo.

Vsakdo pa ve, da ni dan niti prvi, niti drugi teh predpogojev. Nasprotno — kdor je služboval v dobro organiziranih pisarnah, mora naravnost občudovati pogum beograjskega centralnega uradništva, da s tako nezadostnim aparatom vrši svojo nalogo. Kar se pa nas tiče, je težka krivica očitek, da ne sledimo radi pozivu v Beograd. Če treba, bom tudi to vprašanje enkrat podrobno in javno pojasnil, tu le vprašam vsakega objektivnega presojevalca, ali je pri današnjih materialnih in stanovskih razmerah pričakovati kaj drugega?

Čim več drobnjav pa ministrstvo kljub nedostatnosti personala vleče na se — in da gre tu večkrat uprav za lapalije, bi ne bil v zadregi specificirati — tem manj mu seveda preostaja časa za prave posle vrhovne inštanca, t. j. legislativno, organizatorno in nadzorstveno službo. To mora imeti tem slabše posledice, čim težja je zlasti zakonodajna naloga in čim bolj jo je tudi iz političnih razlogov treba forsirati.

S čezmernim centraliziranjem pa povzroča ministrstvo tudi vmesnim inštancom dosti nepotrebnega dela, ker morajo te akt, ki ga predložijo, seveda ravno tako pogledati in še pisati poročilo. Kar bi se brez škode lahko opravilo na enem mestu, se torej sedaj melje na dveh. Ali imamo res toliko ljudi in denarja, da si lahko privoščimo take luksuse?

(Dalje prihodnjič.)

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V Monoštoru se nahaja klavnica državnega posestva Velja v kateri se izdelata letno 25.000 kg suhomesnatega blaga, 52.000 kg masti in slanine, 2.000 kg klobasic in 132 fi-soč kg svežega mesa za takojšnjo prodajo. Inštalacije so odlične in se predelujejo samo prešiči z veleposrestva. Produkti se prodajajo v tuzemstvu.

Na Hrvaškem in Slavoniji obstojajo tovarne v Sidu, Vukovaru, Brodu na Savi, Petrinji, Bjelovaru, Zagrebu in Zaprešiču.

Tovarna suhomesnatega blaga in mlinska industrija v Sidu, ki pokolje tedensko 300 do 400 prešičev in po 20 do 30 komadov govedine, izdelata letno 20 vagonov raznovrstnih salam, 15 vagonov masti in 25 vagonov slanine. Njene inštalacije so popolnoma nove.

V Vukovaru se nahaja prva vukovarska industrija mesnih produktov in tovarna za milo, ki izdeluje s pet delavci na mehaničen način raznovrstne klobasice, slanino in mast.

V Osijeku se nahajajo: 1. Osješka industrija mesnatega blaga in masti d. d., ki je sedaj pričela z obratom in obratuje mehanično z 7 delavci in 4 vajenci; 2. Bela Vanek tovarna suhomesnatega in masnatega blaga, ki predela okrog 1.500 prešičev in 250 komadov rogate živine; 3. »Slavonija« tovarna za praško suhomesno blago d. d., ki izdeluje produkte za lokalno prodajo in sicer okrog 6 vagonov klobasic, 4 vagone slanine in 4 vagone masti. Ima okrog 5 do 7 pomočnikov in 5 vajencev.

V Brodu na Savi obratuje tovarna mesnih izdelkov Bratov Tajfel, ki izdeluje razne klobasice, šunke, suho meso, mast in slanino letno okrog 30.000 kg.

V Petrinji obstoja Prva hrvaška tovarna slanine, suhega mesa in masti M. Gavrilovičevi sinovi d. d. To je naša največja in najstarejša, slovita tovarna salame, ki ima svojo vpeljano znano marko v tu in inozemstvu. Klavnica je najmoderneje urejena za izdelavo vseh izdelkov iz mesa in slanine posebno pa za salamo. Ima okrog 120 delavcev in izvažata 75% svojih produktov v inozemstvo.

V Zagrebu in v Sesvetih se nahajajo tovarne mesnih izdelkov in masti K. Rabusa in sinov, ki izdelata letno okrog 250 vagonov blaga in zaposluje 85 strokovnih delavcev, 14 uradnikov in 109 navadnih delavcev in nameščencev. Tovarna izdeluje tudi izvrstne praške produkte, katere prodaja v svojih trgovinah v Zagrebu. Tovarna v Sesvetih je popolnoma moderno urejena. V Bjelovaru se nahaja tovarna mesnih izdelkov Svoboda in sin. V Zagrebu se poleg tega nahaja tudi tovarna Donera d. d.

V Zaprešiču pri Zagrebu se nahaja industrija mesnih produktov d. d., ki producira vse produkte klavniške industrije, kakor sveže meso, suho meso in slanino, mast, salamo, klobase in milo. Klavnica ima okrog 80 delavcev in zakolje letno okrog 5.000 prešičev in 250 volov za predelavo. Poleg tega pa kolje živino za izvoz v zaklanem stanju. Klavnica je najmoderneje urejena z vsemi potrebami za klavnico in tudi za delavska stanovanja. Klavnica izdeluje blago za izvoz in tudi za domačo potrebo. Lastniki klavnice so domači, mlajši in energični ljudje.

V Sloveniji se nahajajo tovarne na Vrhniki, v Ljubljani in v Mariboru.

Na Vrhniki obstoja tovarna konzerv in mesnih izdelkov, ki izdeluje mesne konzerve, suho meso in klobasice vseh vrst, dalje sveže svinjsko in goveje meso za eksport. Poleg tega predeluje čreva in kosti. Izdeluje sama pločevinaste škatlje za konzerve, kakor tudi zaboje. Dnevno kolje 120 komadov prešičev in 70 komadov volov. Surovine dobivajo iz Slovenije, le debele svinje dovažajo iz Vojvodinje. Tovarna je najmoderneje opremljena. Delavcev

imajo 260. Produkte prodajajo po večini v Italijo, Švico, nekoliko tudi v Nemčijo in Avstrijo. Dosti veliki konzument je naša zemlja sama in sicer Slovenija, Dalmacija, Bosna nekoliko vojvodine in Srbija.

V Strožcah pri Ljubljani ima J. Buzollini tovarno, ki lahko izdelata letno do 10 vagonov klobasic in salame.

V Mariboru se nahaja tovarna mesnih izdelkov Hermana Wögererja in »Prva jugoslovanska preka-jevalnica«, tovarna salame in klobas, ki izdeluje vse vrste klobasičarskega blaga z 10. delavci. Poleg naštetih dela J. Urbas v Ljubljani klobase, Franc Fister v Ljubljani kranjske klobase in sicer 1.600 komadov na teden, dalje »Mesna« tovarna za mesne izdelke v Mariboru in Rajmund Andretto, tovarna salame na Viču pri Ljubljani itd.

Našem izvozu masti in slanine škoduje to, da gredo na jesen in preko poletja trgovci po vaseh in kupujejo ostalo staro mast in slanino ter meso in ga izvažajo. Ker taka mast, slanina in meso ni dobro strokovno konzervirana in ker je že od preteklega zime, se s takim izvozom diskretira sloves naših izdelkov. Zato bi bilo treba prepovedati izvoz takih produktov, to je prepovedati izvoz vsega blaga, ki ni izvrstno urejeno.

Izvoz in uvoz.

Izvoz iz Češkoslovaške v našo državo je dosegel mesecu aprilu vrednost od 41.5 milijona Kč. Od 1. januarja do 30. aprila 1923 je Češkoslovaška uvozila v Jugoslavijo raznega blaga v skupni vrednosti od 128.8 milijona Kč.

Zabrana izvoza živine iz Rumunije. Dunajski »Abend« poroča, da zabrana izvoza živine iz Rumunije s 1. junijem se ni le uknila, temveč še poostri-la. Kakor se z druge strani zatrjuje, se je zabrana sicer formalno uknila, a so se izvozne pristojbine toliko povišale, da je izvoz komaj mogoč.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Hrvatske sladkorne delnice na budimpeškem trgu. Iz Budimpešte poročajo, da je tamošnji trg zelo preplavljen z jugoslovanskimi efekti, zlasti z delnicami Hrvatske sladkorne industrije d. d.

Češkoslovaška trgovinska bilanca, ki je bila v marcu za 100 milijonov Kč, aktivna, je dosegla v aprilu prebitok 186 milijonov.

Pogajanja o trgovinski pogodbi med Avstrijo in Holandsko so se pričela te dni.

V. Dunajski mednarodni sejm. Peti dunajski semenj se vrši v času od 2. do 8. septembra t. l. Kakor nam poroča, bode, kakor se da po dosedanjih zglasitvah sklepali, ta semenj zadnjega, h kateremu so prišli nakupovalci iz 44 držav, po številu razstavljenecv in obilnosti vzorcev blaga bistveno prese-gel. Cena za razstavljeni prostor je nižje odmerjena kakor pri skoraj vseh drugih evropskih semenjskih prireditvah. Pojasnila daje Semenjska d. d. Dunaj, VII., Museumsstrasse 1.

Industrija.

Stanje sladkorne pese v Jugoslaviji. Kakor poroča hrvaško časopisje, je stanje, sladkorne pese v naši državi večinoma slabo.

Neuspeh pogajanj Skodovih tvornic z Jugoslavijo. Kakor poroča češko časopisje, so se brezuspešno končala pogajanja Skodovih tvornic z Jugoslavijo glede osnovanja tvornice za orožje in municijo ter glede izkoriščanja ležišč železa in premoga v Bosni.

Carina.

Spremembe v pravilniku o carinskih posrednikih. Na predlog glavnega carinskega sveta je finančni minister odločil, da se poslednji stavek čl. 1. pravilnika o carinskih posrednikih spremeni in da se v bodoče glasi: Bivši carinski uradnik ne more prvi dve leti biti postavljen za carinskega posrednika pri onih carinarnicah, kjer je kol uradnik služil zadnji dve leti.

Carinski nadavek v Nemčiji je določen od 6. junija do vključno 12. junija 1,189.900 odstotkov.

Denarstvo.

Narodna banka SHS. (Stanje 22. maja 1923.) Aktiva (v milijonih dinarjev; v oklepajih spremembe napram stanju 15. maja): kovinska podloga 353.9 (+ 2.3), posojila 1487.2 (- 1.6), račun za odkup kronskih novčanic 1238.2, račun začasne razmene 289.1, državni dolg 2955.3, vrednost državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 238.3 (+ 20.2). Skupaj 8709.6. — Pasiva: vplačana glavica 21.1 (+ 0.3), rezervni fond 5.1, bankovci v obloku 5446.9 (- 33.6), državni račun začasne razmene 298.1, državna terjatev 246 (+ 12.2), razne obveznosti 508.8 (+ 40.5), terjatev države za založene domene 2138.3, nadavek za nakup zlata 44.9 (+ 1.2). Skupaj 8 tosoč 709.6.

Novi bankovci na Madžarskem. Madžarska vlada bo izdala prihodnji mesec nove bankovce po 500.000 kron, da na ta način odpomore občutnemu pomankanju gotovine.

Zlato krije češkoslovaških bankovcev znaša po izkazu 15. maja eno četrtino vsega izdanega papirnatega denarja.

Ogromno naraščanje obtoka bankovcev v Nemčiji. Od 16. do 23. maja se je pomnožil obtok bankovcev v Nemčiji za 473.86 milijarde na 7586.64 milijarde mark.

Promet.

Začasna zatvoritev pošte Ljubljana 6. Na podlagi naredbe ministrstva pošte in telegrafa se pošta Ljubljana 6, ki je nastanjena nasproti hotela »Union« dne 3. maja 1923 začasno zatvorila.

Novi plovni vozni red. Da bi se odstranile težkoče, ki so naslale vsled številnih transportov čehoslovaških turislov, poljuočih na dalmatinsko obal, je družba jadranske plovbe v Sušaku izdelala nov vozni red, ki stopi v veljavo s 1. junijem t. l. — Poleg dosedanje pravilne dvakratne ledenske vožnje Bakar - Melkovič in enkratne Bakar - Korčula bodeta vozila vsakodnevno še dva parnika iz Bakra v Sinj s postajo v Cirkvenici, vpeljane bodo trikratne tedenske vožnje Bakar - Malinska ter Štirikratne na progi Bakar - Baška - Rab. Zadnje linije so vpeljane radi tega, ker večina češkoslovaških izletnikov obiskuje Cirkvenico, Bačko, Rab, Malinsko, kjer prežive svoj dopust.

Telefonske postaje, ki opravljajo in sprejemajo brzojavke po telefonu. Telefonski centrali Velika nedelja in Sv. Marjeta pri Moškanjcih kakor tudi nova centrala v Crenšovcih opravljata v smislu čl. 5 točka 2 telefonskega pravilnika tudi brzojavno službo. Te tri centrale opravljajo in sprejemajo brzojavke po telefonu.

Otvoritev telefonske centrale v Crnomlju. Pri pošti v Crnomlju je bila dne 15. maja t. l. otvorena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

Dobava, prodaja.

Dobava črne pločevine. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši dne 12. junija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 200.000 kg črne pločevine. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava kartona za potniške karte. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 13. junija t. l. ofertalna licitacija glede dobave kartona za potniške karte. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava telegrafskega materiala. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 16. junija t. l. ofertalna licitacija glede dobave telegrafskega materiala. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled, seznam blaga, ki ga bo dobavili, pa se dobi pri ekonomskem oddeljenju direktorije državnih železnic v Subotici.

Dobava kartona. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 16. junija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 140.000 kg kartona. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA
ima stalno v zalogi vsako množino
Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Razno.

Nova državna banka. Vlada pripravljala zakon o državni in zemljoradniški banki.

Tihofapstvo z zlatom na madžarsko-jugoslovanski meji. Na madžarsko-jugoslovanski meji se vrši zadnje dni veliko lihofapstvo z zlatom. Zlato se izvažava iz Jugoslavije, katerega v Budimpešti silno drago plačujejo.

Nevročljive pošne pošiljke. Te dni je bil razposlan na vse pošte v Sloveniji razglas o nevročljivih pošiljkah za mesec marec 1923, kar je v prostoru za sranke občinstvu v pogled. Naslovniki oziroma pošiljateljci teh v shranjevalnem uradu pošnega ravnateljstva ležečih pošiljk se opozarjajo, da jih v teku enega leta od dne tega razglašavanja dvignejo, drugače bo pošna uprava te pošiljke na javni dražbi prodala, ako so brez vrednosti pa uničila. — Izkupiček za prodane pošiljke oziroma gotovina, ki bi se našla v pošiljkah, je na razpolago upravnim osebam še za dobo nadaljnjih treh let, po preteku tega roka pa zapade v korist pošni upravi.

Izseljevanje iz Jugoslavije v mesecu aprilu 1923. Glasom uradnih podatkov se je v mesecu aprilu leta 1923 izselilo iz cele Jugoslavije 310 oseb, od tega 219 moških in 91 žensk. Po poklicu je bilo 58 kvalificiranih delavcev, 86 nekvalificiranih, 89 poljedelcev, 15 svobodnih poklicev in 61 družinskih članov brez poklica (otrok). Po pokrajinskem pripadnosti je bilo 43 izseljencev iz Srbije in Črne gore, 267 pa iz ostalih pokrajin. Izselilo se je v Zedinjene države Severne amerike 80, v Kanado 14, v Argentino 198, v Čile 5, v ostale ameriške dežele 10 in v Južno Afriko 3 osebe. Kakor se vidi iz teh številk, je največji del izseljencev v minulem mesecu odpoval v Argentino, to pa predvsem zato, ker je bila kvota za Zedinjene države izčrpana. Ljudje ki so se izselili v Zedinjene države, so izključno osebe, ki ne računajo na kvoto, to je taki, ki se po kratkem obisku (6 mes.) — v domovini vračajo v Ameriko in taki, ki polujejo v Ameriko istočasno te na kratek obisk. Število izseljencev v aprilu znaša presrečno izseljevanje v prvih mesecih te. leta. Skupno število izseljencev od 1. jan. do 30. aprila znaša vsega 888 oseb, dočim je Generalni izseljeniški komisariat v istem razdobju izdal 1287 dovoljenj za izselitev v prekmorske dežele. Poleg zgornjega števila je v mesecu aprilu odpoval iz naše države v prekmorske dežele 101 tuji državljani, večinoma naturalizirani Amerikanci bivši Jugoslovani.

Glavna skupščina Trboveljske premogokopne družbe. Dne 1. junija se je vršila letna glavna skupščina Trboveljske premogokopne družbe na Dunaju. Poročilo upravnega odbora izkazuje vseskozi lep napredek družbe ter podarja zlasti tehnično spopolnitev i razširjenje njenih obratov. Družba prenese svoj delež v Jugoslavijo, čim bo avstrijska vlada na podlagi svoječasnih, v

Beogradu sklenjenih konvencij odobrila prenos. Družba je v ta namen zgradila poslovno palačo v Ljubljani, ki bo tekoma leta popolnoma gotova. Glavna skupščina je soglasno odobrila poročilo upravnega sveta ter je sklenila razdeliti od čistega dobička za l. 1922 50% dividendo, t. j. 25 Din na akcijo. Sklenjeno je bilo nadalje povišanje družbene glavnice od 25 na 50 milijonov Din. Stari delničarji imajo opcijsko pravico in sicer na 2 nov akciji za 5 starih po kurzu 62.50 Din. Ostale akcije nove emisije prevzame majoritetni sindikat pod vodstvom Slavenske banke.

Vprašanje delavskih moči v Italiji. Italijanska vlada je izdala naredbo, ki odreja, da v italijanskih podjetjih ne sme biti zaposlenih več nego 10 odst. inozemcev. Ta naredba se bo strogo izvajala, ker skuša vlada na ta način zmanjšati število nezaposlenih in namestiti vojne invalide.

Dvig potopljenih ladij. Na podlagi dogovora z nemško admiraliteto bodo pričeli dvigati l. 1919. v Scapa Flow-u potopljene nemške vojne ladje.

Nov reparacijski predlog Nemčije. Iz Berlina javljajo, da bo Nemčija stavila nove reparacijske predloge. Nemčija bo predlagala 4letni moratorij in odplačilo reparacij v letnih obrokih po 1 milijardo zlatih mark.

Deficit ogrskih državnih železnic. Železniško ministrstvo objavlja proračun državnih železnic, kateri izkazuje 60 milijard kron primanjkljaja.

Konec kovinarskega štrajka v Poruhrju. Štrajki so popolnoma prenehali. Kovinarji so dobili 100 odstotno zvišanje plač in enkratni draginjski pirspevek v znesku 120 lisoč mark.

III. Mednarodni velesemenj v Bratislavi se vrši od 23. avgusta do 2. septembra pod prolektoratom čl. ministra trgovine Lad. Novaka. Čehoslovaške državne železnice so dovolile poselnikom 33% popust, rumunske državne železnice 50% in italijanske 20% popust. — Velesemenj bode, kakor lansko leto, osredotočen v bratislavskem pristanišču in obsega 16 skupin vseh panog industrijskih izdelkov. Deseta skupina je rezervirana za slovaško domačo industrijo in je radi svoje bogate bogate oprave in originalnih izdelkov slovaške narodne umetnosti posebno zanimiva. Tudi skupina lesne industrije bode lo pol izvanredno bogato reprezentirana. Na velesemju fungira velesemjska borza in razne vrste zabavnih podjetij. — Dosedanje pripravljeno delo se, ne glede na splošno težko situacijo, zelo ugodno razvija in jnatno napreduje, tako da se lahko z najlepšimi nadami pričakuje popolen uspeh bratislavskega velesemja.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza (1. junija). Pšenica: baška (77-78 kg, 2-3 odst.), 2 vagona 430-427.50, baška iz Topole (77-78 kg, 2-3 odst.), 2 vagona 435-442.50. Ječmen: baški (64-65

kg), 1 vagon 285. Oves: baški ponudba 287.50, baški iz Zente, 1 vagon 267.50. Turščica: baška, 23 vagonov 257. 50-252.50, baška iz Beograda 1 vagon 260, baška, 8-10 odst. defektna, 3 vagoni 213.25-227.50, sremska, 2 vag. 267.50. Moka: baška »0«, 1 vagon 637.50 baška »2« ponudba 600, baška »6« ponudba 500, sremska »7«, 1 n pol vagona 425. Otrubi: baški v julinih vrečah ponudba 140, v papirnatih 130. — Tendenca nespremenjena.

Zagrebski žitni trg (1. junija). Poslavno vojvodinska poslaja: pšenica (76-77 kg) 420-430, turščica zolta 250-265, bela 290-300, defektna 160-250, rž (71-72 kg) 365-370, ječmen za pivovarne 325-335, za krmo 290-305, oves 285-295, fižol pisani 500-600, beli 500-550, moka »0« 650-675, »2« 625-650, »4« 600-625, za krmo 200-225, ržena 500-525, otrubi drobni 160-170, debeli 200-210. — Tendenca mirna, slaba.

Cene živini so zadnje dni vsled povečanega izvoza zopet poskočile. Domači voli prve vrste so se plačevali po 15 do 17.50 Din kg žive teže, druge vrste 14 do 15 Din, tretje vrste 9.50 do 11.50 Din; prešiči 25 do 27 Din za kg žive teže.

Svinjski sejem v Mariboru dne 1. junija: 5 do 6 tednov stari 800 do 1000 K, 7 do 9 tednov stari 1200 do 1600 K, 3 do 4 mesece stari 2000 do 2800 K, 5 do 7 mesecev stari 3400 do 4500 K. — 1 kg žive teže 90 do 100 K; 1 kg mrve teže 115 do 120 K. — Ovce komad po 800 do 1400 K.

Cene v Zagrebu. Na sejmju pred praznikom so bile cene sledeče: Voli prve vrste po 15-17.50 Din za kilo žive teže, druge vrste po 12.50-15, tretje vrste po 10-11, bosanski boljši po 10.50 do 13.75, slabjši po 5-8 Din. — Telela prve vrste po 16.50-18, druge vrste po 14.25-16, tretje vrste po 12.50-13.50 D. — Krave prve vrste po 13.75-16, druge vrste po 11.25-12.50 Din. — Pilane svine prve vrste po 25-26.50, druge vrste po 22.50-23.75, tretje vrste po 22.25-22.50 Din. — Seno (staro) po 80, novo po 150 Dn za 100 kg. — Peruhina: par piščancev (pohancev) 50 Din, par mladih rac do 75 Din za najboljšo kakovost. Slabije kakovosti primerno nižje. — Surovo maslo po 50 Din, sir 8-12 Din. — Zelenjava: grah (luščen) po 12 Din, nov krompir po 10 Din, kolerabce po 7.50, kumare po 25 Din. Prodajali pa so zelenjavo v poznejših tržnih urah tudi pod navedenimi cenami. Sadje: domače češnje po 10 Din liter, jagode po 12 do 15 Din liter. Debele vrtno jagode po 50 Din za kilogram.

Dunajska lesna borza (31. maja). — Obisk precejšen, vendar malo zaključkov. Prodaja: mecesnovi oblikovci, 10 do 22 cm, 4 do 10 m, 260.000 Ka z nižjeavstrijske postaje. Nekalere ponudbe: igličasti rezani material za mizarje, smreka, 20 do 53 mm, 18 cm naprej, kvadratni meter, 23.500 Ka z nižjeavstrijske postaje; listnati oblikovci, jag-njed, 400.000 Ka z nižjeavstrijske postaje les za kurjavo, trd, suh, polena 2,800.000 Ka z Marchegga.

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rince, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Velika „trgovska hiša“
v industrijskem kraju Slovenije je za primerno ceno vsled družinskih razmer naprodaj. Naslov na upravništvu „Trgovskega lista“.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno I^a čehoslovaški in anžeški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15./II.

Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

TISKARNA MERKUR

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, pravila, koledarje, posetnice

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA DELNIŠKA DRUŽBA

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica

Tiska trgovske in uradne tiskovine, pisemske kuverte in druge tiskovine

AVTOMOBILSKE
TOVORNE
OSEBNE
RABLJENE
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ-KRED-B.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Ustanovljena l. 1900 Delniška glavnica in rezervni zakladi cca K 150,000.000 — Ustanovljena l. 1900

Čekovni račun št. 10.509. — Brzjavni naslov: Banka, Ljubljana — Telefon št. 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. ☐ Obretnost vloge najugodnejše. ☐ Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.